

Ochrana klimatu: postih viníků místo podpory vyvolených

Všeobecně panuje přesvědčení, že ochrana klimatu spojená s přechodem na nízkouhlíkovou ekonomiku s nízkou spotřebou fosilních paliv si vyžádá obrovské prostředky. Globální ochrana klimatu je neúspěchy postupně diskreditována a problém je považován za víceméně neřešitelný. Přírodní pohromy a migrace ale opětovně nastolují potřebu klima řešit. Takové příležitosti si vlivné subjekty nenechávají ujít a za nemalé veřejné peníze nabízejí pomoc „podle svých představ“. Efektivitu vynaložených prostředků hodnotí málokdo.

Existující neutěšený stav je vlastně vítězstvím fosilní lobby. Té nahrávají i mnozí eko-aktivisté, kteří v řadě zemí přispívají osvědčenou metodou šíření strachu k likvidaci jaderné energetiky, jediného vážného konkurenta fosilních paliv.

Postupně se utvořily dva názorové tábory. Jeden tvrdí, že člověk klima neovlivňuje a vydávání peněz tímto směrem jsou vyhozené peníze a křivení trhu. Druhý naopak tvrdí, že člověkem způsobené klimatické změny jsou tak vážnou celoplanetární hrozbou, že je proti nim třeba bojovat všemi prostředky. Když se na tom někdo napakuje, nevadí.

Nemohu se přiklonit k žádnému z obou táborů. Myslím si totiž, že účinná ochrana klimatu je nezbytností, dá se však provádět prakticky bez vynaložení vysokých nákladů.

Člověk klima mění, protože spalováním fosilních paliv evidentně způsobuje růst koncentrace oxidu uhličitého v atmosféře. Věda říká, že tento růst snižuje schopnost Země vyzařovat teplo do vesmíru. Země se tudíž musí oteplovat, a tím narůstají extrémní počasí, na řadě území se klima drasticky mění změnou převládajících vzdušných či oceánských proudů, hladina oceánů se zvyšuje táním pevninských ledovců. Mění se lokální podmínky života, na něž je třeba se adaptovat, nebo se přesunout jinam.

V roce 2008 vydala pro ČR americká konzultační firma McKinsey & Company studii, která ukazuje více než čtyřicetiprocentní potenciál opatření, které sníží emise oxidu uhličitého se ziskem nebo nákladově neutrálně. Studie ukázala na nesmyslnost investic do obnovitelných zdrojů (ze všeho nejhůř dopadla fotovoltaika) a do biopaliv. Neutrálně vyšly investice do jaderné energetiky a jako ziskové například investice do zateplení budov.

Nastoupená klimatická politika ČR i většiny zemí EU tedy nesleduje ani tak samotnou ochranu klimatu, jako spíše přesun nemalých veřejných prostředků do kapes vlivných subjektů.

Fotovoltaický tunel, podpora biopaliv i Zelená úsporám, která zbytečně dotuje rentabilní opatření, jsou toho u nás zjevnými příklady.

Systémové řešení je přitom poměrně jednoduché. Chceme-li účinně snižovat emise fosilního uhlíku, je třeba jeho těžbu dostatečně zpoplatnit. Tyto náklady se pak promítnou do cen všech výrobků a služeb úměrně uhlíkové stopě. Díky příjmům z těžby uhlíku lze snížit zdanění práce, zvýšit důchody a sociální dávky. Nízkouhlíkové výrobky a služby se tak relativně zlevní a vysokouhlíkové naopak zdraží. Přirozeně se změní spotřební koše i vzorce chování ve prospěch nízkouhlíkové ekonomiky.

Zrušením „proklimatických“ dotací přestane být trh křiven. Žádaného cíle lze mnohem lépe dosáhnout výběrem peněz od „viníků“ než jejich rozdáváním „vyvoleným“.

Člověk by si mohl myslet, že tu konečně je systémové řešení klimatického problému, které by mohlo vytvořit i dostatečné zdroje pro boj s chudobou. Je tu však jeden vážný zádrhel. Mocným tohoto světa takové řešení nevoní. Co je snad ještě horší, dodnes nemáme fórum, kde by se dal problém ochrany klimatu kriticky a věcně diskutovat.